

TYÖRYHMÄN KOKOUS 12/2012 (kokous 55)

Aika: Torstai 13.12.2012, klo 9.00–11.00
Paikka: Ympäristöministeriö, kokoushuone Kortteli
Läsnä: Timo Tanninen, ympäristöministeriö (PJ)
Ilkka Heikkinen, ympäristöministeriö (VPJ)
Matti Nummelin, ulkoasiainministeriö
Jouni Ahtiainen, ulkoasiainministeriö
Sami Heikkilä, puolustusministeriö
Henni Axelin, opetus- ja kulttuuriministeriö
Johanna Niemivuo-Lahti, maa- ja metsätalousministeriö
Katja Matveinen-Huju, maa- ja metsätalousministeriö
Lea Jylhä, maa- ja metsätalousministeriö
Riikka Aaltonen, työ- ja elinkeinoministeriö
Katja Huumo, ympäristöministeriö
Jouni Lind, Elinkeinoelämän keskusliitto
Rauno Väisänen, Metsähallitus
Suvi Raivio, Metsäteollisuus ry.
Maija Hakanen, Kuntaliitto
Jaana Lehtimäki, Suomen Akatemia
Leif Schulman, Helsingin yliopisto, Luonnontieteellinen keskusmuseo
Jukka-Pekka Jäppinen, SYKE
Marina von Weissenberg, ympäristöministeriö (siht.)
Marja Pylvänäinen, SYKE (siht.)
Katileena Lohtander-Buckbee (vierailija)

1. Kokouksen avaus

Kokouksen puheenjohtaja Timo Tanninen (YM) avasi kokouksen. Uusi jäsen kaivosylitarkastaja Riikka Aaltonen elinkeino- ja innovaatio-osastolta esittäytyi ja hänet toivotettiin tervetulleeksi. Hän tuli ylitarkastaja Mika Honkasen sijaiseksi. Puheenjohtaja kiitti työryhmää aktiivisesta osallistumisesta ja vuoden 2012 työstä.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja (kokous 54, 30.10.2012) hyväksyttiin muutoksitta.

3. Asialista

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

4. Ajankohtaiset asiat

- Puheenjohtaja kertoi, että valtioneuvostossa tehdään BD-strategian viimeisiä poliittisia viimeistelyjä ja tavoitteena on hyväksyä strategia ensi viikolla valtioneuvostossa, mikä olisi samoihin aikoihin kuin vuonna 2006, jolloin edellinen strategia hyväksyttiin!
- Puheenjohtaja kertoi, että Koloveden kansallispuiston laajentaminen on valtioneuvostossa. Lakiesitys laajentaisi puistoa yli 3 500 hehtaarilla. Laajennuksessa puistoon liitettäisiin laajoja vesialueita, mikä auttaisi saimaannorpan suojelua. Koloveden kansallispuisto on erityisen tärkeä saimaannorpalle.
- Rauno Väisänen osallistui Kiinan kansallispuistojen 30-vuotisjuhlaan ja kertoi huimista kävijäluvuista (20–30 miljoonaa kävijää eräässä puistossa). Kävijät ovat pääosin kiinalaisia.
- Suomen IUCN-komitean puheenjohtaja Matti Nummelin kertoi, että vuoden luontoteko palkinnot vuosien 2011–2012 aikana luonnon monimuotoisuuden hyväksi tehdystä työstä on

jaettu. Kilpailuun tuli 21 esitystä, joista voittajiksi valittiin 3 toimittajaa. Toimittajat Peter Buchert (HBL), Päivi Mäki-Petäjä (MTV3) ja Ann-Mari Rannikko (Turun Sanomat) palkittiin heidän pitkäjänteisen, myönteisen ja asiantuntevan työnsä ansiosta. Palkinnot jakoi ministeri Ville Niinistö.

- Suomen kulttuurirahasto myönsi rahaa Argumenta-kokouksen järjestämiseen aiheelle ”Ekosysteemipalvelut ja ihmisen terveys”. Kokouksessa monitieteinen joukko miettii aiheita, kertoi Jukka-Pekka Jäppinen.

5. Nagoyan pöytäkirjan tila ja kuuluisia Bioturvapöytäkirjan osapuolikokouksesta

(Katileena Lohtander-Buckbee, SYKE)

Ylitarkastaja Katileena Lohtander-Buckbee on SYKEN luontoympäristökeskuksen biodiversitettiyksikön bioturvallisuus- ja geenivaratiimistä. Samassa tiimissä ovat Marja Ruohonen-Lehto ja Maria Lunkka-Hytönen. Tiimin tehtäviin kuuluvat Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjan (voimaan 2003, Suomi allekirjoitti 2004, YM on Focal point) ja geenivarojen saatavuutta ja hyötyjen jakoa koskevan Nagoyan pöytäkirjan (voimaan luultavasti 2014, jolloin Suomenkin tulisi ratifioida, Suomi allekirjoitti 2011) sopimusasiat. Molemmat ovat biodiversiteettisopimuksen alaisia pöytäkirjoja. Cartagenan pöytäkirjaan liittyy myös Nagoya-Kuala-Lumpurin lisäpöytäkirja.

Nagoyan pöytäkirja määrää geenivaroja saatavuudesta ja niistä saatujen hyötyjen tasapuolisesta jakamisesta (ABS). Tarkoituksena on ehkäistä biopiratismia ja edistää geenivarojen hyödyntämistä ja suojelua. Mukana ovat kaikki luonnon geenivarat, ei ihmisen geenit eikä maatalouden kasvien. Tiedon siirtoa on köyhemmän biodiversiteetin maista runsaan biodiversiteetin maihin; tietoa, rahaa, tutkimusyhteistyötä, tuotantolaitoksia viedään rikkaista maista köyhiin. Hyödyt tulee kohdistaa biodiversiteetin suojeluun.

Pöytäkirja tulee voimaan ja ensimmäinen ABS-kokous järjestetään, kun sopimuksen on ratifioinut 50 maata.

Nagoyan pöytäkirjan kansalliset toimet:

- Tarkistuspisteet, eli päätettävä kuka valvontaviranomaiseksi? entä toimivaltaiseksi viranomaiseksi?
- Focal point (ABS) on SYKE
- Clearing-House Mechanism, eli CHM ja sen focal point?
- Halutaanko Suomessa säädellä saatavuutta?
- Tiedottaminen ennen voimaantuloa, keitä koskee Suomessa?
- Valmistettava suomenkielinen tietopaketti
- Trusted collections -asia, jossa tietyt kriteerit täyttävät kokoelmat voisivat saada sertifikaatin, saatava mukaan kansallisiin menettelyohjeisiin, esim. LTKM:n kokoelmat
- Tulossa lisäkustannuksia tutkimukseen, eli tarvitaan rahaa!

Cartagenan pöytäkirja

- Tavoitteena luoda oikeudellisesti sitova sääntelyasiakirja LMO:ien (GMO) turvalliseen kuljetukseen, käsittelyyn ja käyttöön
- Focal point on YM
- Hallinnolliset tehtävät Geenitekniikan lautakunnalla
- SYKE on asiantuntijaviranomainen ja myös valvontaviranomainen
- EU:ssa on ympäristövastuulaki, joka kattaa kv-vahinko- ja korvausvastuun
- Kansainvälinen CHM <http://bch.cbd.int/>
- Osapuolikokouksessa oli 2 WG:tä, Suomi keskittyi riskienarviointiin ja sosio-ekonomisiin kysymyksiin
- USA oli tarkkailijana, USA ei ole CBD-osapuoli, ja tuskin lähiaikoina sellaiseksi tuleekaan

Katileenan kalvot pöytäkirjan liitteenä.

6. Alatyöryhmien perustaminen 2013 ja toiminnan suunnittelu (Marina von Weissenberg, YM)

Marina jakoi ehdotuksen kevään 2013 kokousaikatauluksi aiheineen.

Keskusteltiin kokousten aiheista ja todettiin, että löydettävä kätevä tapa ja tekninen väline toimenpiteiden toteutumisen seurantaan. Excel-taulukko todettiin hankalaksi, kun toimijoita on niin monta. Toivottiin, että kukin ministeriö priorisoisi toimenpiteensä ja jaksottaisi alansa toimenpiteiden aikataulutuksen. Toivottiin myös, että jaksotus ja priorisointi esiteltäisiin tässä työryhmässä.

Toivottiin lisäksi, että kussakin kokouksessa olisi teemana jokin ajankohtainen aihe. Aiheiksi nousivat: kalastuslain kokonaisuudistus, metsälaki, metsäpoliittinen selonteko, luonnonsuojelulain kokonaisuudistus, vieraslajit (asetus/direktiivi), biotalousstrategia, luonnonvarat/mineraalistrategia, kaupunkien monimuotoisuus ja ilmastomuutokseen sopeutumisstrategian tilanne.

Syksyn 2013 kokousten aiheena tulee olemaan ainakin 5. maaraaportti ja strategian toimeenpano.

Tiedoksi asioita:

- Strategia ja toimintaohjelma tullaan kääntämään englanniksi
- Paikallisyhteisöjä haluaa mukaan 8(j)-alatyöryhmään, YM saanut kirjeet Enontekiön kunnalta ja Inarin lapinkylältä (ovat suomalaistaustaisia paikallisyhteisöjä). Nimeämiskutsu lähetetty: UM, OM, OKM, MMM, Metsähallitus, Lapin ELY-keskus, Arktinen keskus ja Saamelaiskäräjät.
- Ennallistamisen ja luonnonhoidon ohjausryhmä ELO on olemassa, mikä on otettava huomioon ennallistamis-alatyöryhmän perustamiskeskustelussa.

Tulevia kansainvälisiä kokouksia:

- 8(j) 7.–11.10.2013 Montreal
- SBSTTA 17. kokous 14.–18.10.2013 Montreal
- Intergovernmental Committee for Nagoya Protocol (ICNP) 3.–7.2.2014 Montreal
- SBSTTA 18. kokous 6.–20.6.2014
- WGRI 23.–27.6.2014
- Koreassa seuraava CBD COP syksyllä 2014

2013 kokouksen keskustelun perusteella päivitetty kokoukset ja toiminnan suunnittelu -taulukko on pöytäkirjan liitteenä.

7. IPBES-paneelin 1. kokous 20.–26.1.2013 (Bonn) – Aiheet ja valmistelutilanne (Petri Ahlroth, YM)

Kahdessa osassa pidetty plenary meeting pidettiin 3.–7.10. 2011 Nairobissa ja 16.–21.4.2012 Panama Cityssä. IPBES-paneeli (Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services) perustettiin äärimmäisen täpärästi. www.ipbes.net. Hienoa, että IPBES syntyi ja, että poliittinen askel on otettu uuteen suuntaan, sanoi Petri.

Toimintasäädökset ovat vielä kesken, samoin työohjelman valmistelu on vielä kesken, kun tieteellistä paneelia ei ole vielä valittu. Rahoituksen järjestäminen on keskeinen kysymys. Sihteeristön sijoituspaikaksi on päätetty Bonn, mutta sihteeristö on perustamatta. UNEP rahoittaa sihteeristöä. Työohjelman valmistelu pitäisi aloittaa pian. Tiedeyhteisöt pitäisi saada sitoutettua mukaan, vaikka byrokratia ei vielä ole valmis.

Keskeinen keskustelun aihe on paneelin suhde YK:hon, johon paneelin perustaminen meinasikin kaatua. YK:n alaisista järjestöistä: UNEP, UNDP, UNCA, FAO on läheisin UNEP. USA ja Afrikan unioni ovat olleet eri mieltä YK:n roolista ja asia on esillä Bonnissa tammikuussa jälleen.

GEF on varautunut tukemaan IPBESiä. Suomen panostusta GEFiin toivotaan, ml. kehitysmaiden tukeminen.

EU on ottanut äärimmäisen vahvan otteen. 11 maata EU:n 27:stä on jäseniä, mutta EU:n on aina oltava yksimielinen. Osa IPBESissä käsiteltävistä asioista koordinoidaan EU:ssa, osa ei. Ongelmaksi muodostui EU:n jäsenyys, sillä USA ei sitä hyväksynyt.

UNEPissa kaikkien katsotaan olevan paneelin jäseniä, jotka eivät ole sitä vastustaneet. UNEPin kirjelmässä oli ohjeet ilmoittautumiseen. Suomi valmistautuu liittymään ja valtioneuvostossa järjestettiin kuulemiskierros ja päätös Suomen liittymisestä valmisteltiin YMssä. Ehdokkaita tieteellisen paneelin jäseniksi pyydettiin kiireisellä aikataululla. YM otti yhteyden Suomen Akatemiaan. YM ja Suomen Akatemia valitsivat jäsen ehdokkaat kutsuhauulla. 5 jäsen ehdokasta ilmoittautui, kaikilla eri asioiden osaamista, mikä parantaa mahdollisuuksia saada Suomesta henkilö läpi. Suomen ehdokkaat ovat: Eeva Furman (SYKE), Jari Niemelä (HY), Atte Moilanen (HY), Janne Kotiaho (JY), Mikko Mönkkönen (JY). Suomi on Pohjois-Amerikka–Kanada–Uusi-Seelanti–Australia–Eurooppa -blokissa. Suomella on hiuksenhieno mahdollisuus saada joku läpi. 32 henkilöä kilpailee blokin 5 paikasta. Paneelin jäsen ehdokkaat <http://www.ipbes.net/plenary/mep-nominations.html>

IPBES-1-kokous pidetään Bonnissa 21.–26.1.2013. Kokouksen tavoitteina on sopia toimintatavoista, valita puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja Bureau sekä monitieteisen asiantuntijapaneelin (MEP) jäsenet ja sopia kuinka työohjelma pannaan toimeen mahdollisimman pian. Päivää ennen varsinaista kokousta ovat alueelliset ja sidosryhmien konsultaatiot.

IPBESille tulossa on uudet verkkosivut ja uutiskirje.

8. Muut asiat

Muita asioita ei tullut esille.

9. Seuraavat kokoukset

- 31.1.2013 klo 9–11, YM, Foorumi
- 28.2.2013 klo 9–11, YM, Kuukkel
- 26.3.2013 klo 9–11, YM, Kuukkel
- 7.5.2013 klo 9–11, YM, Kuukkel
- 18.6.2013 klo 9–11, YM, Kuukkel

Mikäli kokousaika ei sovi, jäseniä pyydetään järjestämään varahenkilö paikalle.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Timo Tanninen kiitti osallistujia ja päätti kokouksen.

Puheenjohtaja Timo Tanninen

Sihteeri Marja Pylvänäinen

Jakelu: Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.